

THEATERKRANT

Opera Zuid

Die Dreigroschenoper

EEN WERVELENDE REVUE VOL VAART EN HUMOR

Thea Derks

15 november 2025

2

Gezien op 14 november 2025, Theater aan het Vrijthof, Maastricht

Het gordijn is amper dicht of het publiek in het bomvolle Theater aan het Vrijthof barst uit in een minutenlange explosie van geklap, gejoel en gefluit. Verdiend, want Opera Zuid presenteert in zijn tweede productie van *Die Dreigroschenoper* (de eerste was in 2004) een wervelende show vol vaart en humor, die nog het meeste wegheeft van een revue.

De kleurrijke kostuums, vindingrijke decors, uitgekiende choreografieën en het overduidelijke plezier waarmee cast en musici deze muzikale toneelvoorstelling van Bertolt Brecht en Kurt Weill voor het voetlicht brengen houdt je ruim twee uur moeiteloos geboeid.

Het op de *Beggar's Opera* (1728) van John Gay geïnspireerde verhaal speelt zich af in Soho, Londen. Brecht schetst een cynische wereld, waarin niemand te vertrouwen is en opportunisme hoogtij viert. De moorddadige crimineel Macheath ('Mackie Messer') trouwt met Polly (de kittige sopraan Maartje Rammeloo) tegen de zin van haar vader, de al even gewetenloze Peachum, leider van de bedelaarswereld. Deze slaagt erin Mackie te laten arresteren door diens makker, de corrupte politiechef Tiger Brown. Maar op het moment dat hij opgehangen zal worden, verschijnt een bode van de koningin: hij krijgt gratie en zelfs een kasteel en een pensioen.

Weill zette de bijtende verzen van Brecht voor zangsolisten, koor en een ensemble met slechts twee strijkers en een grote variëteit aan hout- en koperblazers. Daarnaast zijn er instrumenten uit het variété als banjo, mandoline, harmonium en bandoneon. Kenmerkend zijn de hinkende ritmes, de jazzy harmonieën vol 'scheve' noten, de bewust volkse manier van zingen en de pastiches op operazang. Met deze bonte verzameling aan klankkleuren en nazingbare melodieën wist Weill het publiek diep in het hart te raken. Na de première in 1928 volgden meer dan tienduizend uitvoeringen in heel Europa, in achttien verschillende talen.

De thematiek van een verrotte wereld waarin het hemd altijd maar weer nader blijkt dan de rok en gerechtigheid niet bestaat, is actueler dan ooit. Intendant Waut Koeken citeert in het programmaboek de vraag van Brecht: 'Zal er nog gezongen worden in donkere tijden?' Hij antwoordt hierop met een volmondig: 'Ja.' Door in deze productie te zingen 'over de donkere tijden zien we weer vonken aan de hemel, glinsteringen van inspiratie, hoop, menselijkheid, mogelijkheid, verbeelding en verbinding'.

Regisseur Servé Hermans heeft Koekens aansporing ter harte genomen. Hij zoomt vooral in op de komische aspecten, die menig lachsalvo door de zaal doen golven. Meteen al aan het begin, wanneer Ein Moritatensänger (Kikki Géron) ons in het Duits vertelt wat we zullen gaan horen, steekt Mackie Messer zijn kop door het gordijn en zegt dat ze het beter in het Nederlands kan doen, we spelen immers voor een Nederlands publiek.

Hermans volgt zijn eenmaal gekozen concept consequent. Zo zwiept Mackie keer op keer een golfclub onder zijn arm, scheurt hij met een golfkarretje over het podium, inspecteert hij geïnteresseerd zijn nagels als Mr. en Mrs. Peachum hem vertellen dat ze hem gaan laten opsluiten en trekt hij olijke grimassen als zijn liefjes Polly en Lucy elkaar over zijn hoofd heen in de haren vliegen. Met de strop al om zijn nek maakt hij paardrijbewegingen als de bode van de koningin wordt aangekondigd.

Zo zet Hermans de door Brecht nagestreefde vervreemding enerzijds sterker aan, maar haalt hij deze anderzijds ook onderuit. Brecht en Weill hoopten met hun stuk immers de mensen aan het denken te zetten over sociaal onrecht én over hun eigen handelen. Maarten Heijmans is in deze opzet de gedroomde Mackie Messer: hij heeft de lach aan zijn kont hangen, dankzij zijn fenomenale mimiek, lichaamstaal en uitstekende dictie.

Als zanger is hij helaas minder overtuigend. Bovendien mist hij ten enenmale de inherente dreiging die zou moeten uitgaan van deze criminele charmeur, die zonder pardon mensen doodt, branden sticht en vrouwen enkel ziet als seksobject – zoals Mrs. Peachum (Lien Haegeman) in haar 'Ballade von der sexuellen Hörigkeit' fijntjes uit de doeken doet.

De overige personages worden vertolkt door operazangers. Zij doen hoorbaar hun best de kenmerkende rauwe toon van Weill te treffen. Vaak lukt het in het borstregister nog wel de juiste mix te vinden tussen sarcasme, bitterheid en ironie, maar in het hogere register wordt het al snel een operatesk gegalm. Uitzonderingen zijn de baritons Marcel van Dieren, die een heerlijk schijnheilige Tiger Brown neerzet, en Huub Claessens in zijn rol als de zelfingenomen Jonathan Peachum.

Dirigent Enrico Delamboyne voert de zeventien op het toneel gezeten musici van Philzuid met vaardige hand door de partituur. Ook de aansluiting met de zangers is over het algemeen uitstekend, een enkele ritmische oneffenheid daargelaten. Jammer genoeg weten ook deze klassiek geschoolde musici de schelle klank van Weill niet echt te treffen, zodat zelfs uithalen van trompetten of trombone al te gepolijst tot ons komen.

Ondanks de enorme lappen tekst zit er veel vaart in de voorstelling, mede dankzij de verrijdbare decors (Amber Vandenhoeck). Zo voert een stalen trap zowel naar de paardenstal waarin Polly en Mackie hun huwelijk vieren als naar diens kerker, en fungeert een omlijsting met rood fluwelen doek als podium voor een optreden van Spelunken-Jenny met de ‘Salomon-Song’. De kleurrijke kostuums (Lobke Houkes) verwijzen zowel naar de tijd van Brecht en Weill als de jaren zestig, met Mrs. Peachum in mantelpak en haar dochter Polly en de sekswerkers in minijurken, kniehoge laarzen en leren rokken.

De gestileerde, deels in slowmotion uitgevoerde choreografieën (Martin Michel) zijn perfect toegesneden op de muziek en worden met veel verve uitgevoerd. Prachtig is het slot, wanneer de protagonisten één voor één een stoel voor op het toneel plaatsen en ons brutaal aankijken, één been provocant op de zitting geplaatst. Eenmaal voltallig draaien ze zich plotseling om en gaan zitten – hun ruggen naar ons toegekeerd. Waarna de Moritatensänger zingt hoe de rijken altijd de armen zullen blijven uitbuiten en het doek valt.

Opera Zuid steekt met deze avontuurlijke productie opnieuw zijn nek uit, ondanks het uitblijven van voldoende subsidie. *Die Dreigroschenoper* is enkel tot stand is gekomen dankzij ondersteuning van onder andere de Provincies Limburg en Noord-Brabant, de Gemeente Maastricht en particuliere sponsors, onder wie André en Marjorie Rieu. Of je het nou eens bent met de gemaakte artistieke keuzes, dit operahuis verdient een volwaardige subsidie om ten minste twee opera's per jaar te kunnen uitvoeren.

Foto's: Joost Milde

ELDERS

TROUW

★★★★☆

'Het werk is bijzonder geschikt voor zingende acteurs, een rol die Heijmans met verve vervulde. Met zijn diepe stem, stevige handbewegingen en uitdossing in paars streepjespak, was hij precies de gangster waar je op hoopte. (...) Dirigent Enrico Delamboyte beteugelde ook de klank van orkest Philzuid. En omdat de orkestleden achter de toneelspelers zaten, smolten muziek en zang meer dan anders samen.' Hugo Jager